

Előfizetési díj.
Videkekre postán vagy helyben házhoz
hordva:
Egy évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy órá helyben 1 „
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogad-
hatunk el.
Egyes száraz ára 5 kr.
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:
Ötször hasábozott garmond sor vagy annak
tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.
Nyilttéri cikkeik
garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás: Belkirály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzendők.
Az értékesb cikkek díjaztatnak. Késziratok nem adatnak vissza.
Kindó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetés-
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS
A
„KELET”
politikai és közgazd. napilap
1874. második fél évi folyamára.
A „KELET” előfizetési ára:
Egy évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy órá 1 frt.
Egyes száraz ára 5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteltepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

A házi adó.

(B.) Hallottunk egyszer is másszor is cif-
ránál cifrább dictiókat a törvényhatóságok
autonomiájáról; hogy az, házi pénztár és az
önmegadóztatás joga nélkül képtelenség s erről
mi is meg vagyunk győződve.

Azonban arról is meg vagyunk győződve
s ezen meggyőződésünknek többször ádtunk
kifejezést e lapok hasábjain is, hogy a várme-
gyék, székek és vidékek jelenlegi területi fel-
osztása mellett, azok többsége, különösen az
erdélyi részekben nem fogja meg bírni, az adó-
zók nagyobb megterhelése nélkül az önkor-
mányzattal járó kiadásokat.

„KELET” TÁRGZÁJA.

Keleti testvéreinkről.

VI.
(A moldvai magyarok.)

A csángók pusztító.

(Folytatás.)

A moldvai olasz missio tehát a csángók nagy
részét nemzetiségével s vallásával együtt az oláh-
ságnak vetette oda martalékul, a másik részt pedig,
mely olykor mégis látott egy egy magyar papot,
vagy magyar kántort s így nemzeti öntudata vala-
mivel erősebb volt, lassaukint kezdte oláhsítani
és pedig úgy, hogy a tiszta magyar községeknek
oláh-olasz beszédeket tartott, csak oláhuul beszélt
velük s így kényszerítette őket ama nyelv megta-
nulására, melytől hosszú időn át szerencsésen óv-
ták magukat.

Kényelmes dolog volt az az oláh-olasz tanítás
az olasz hitközlőkre, mert a nép semmit se értett
beszédjükből, tücsköt-bogarat összehordhattak, vagy
tarthattak az oláh bojár vagy rendőr jelenlétében
lelkésítő szöveget a románisatio ilyen vagy olyan
üdvös voltáról, a miért egy-két arany csak csuszott
a telhetetlen olasz barátok zsebébe.

Igy aztán csakugyan létrehozták a nyomo-
rultságok eltakarítására ámitásul megpendített egy-
ház-uniót, a mennyiben csakugyan vannak oláh
falvak, melyek katolikus vallásuak. De fájdalom,
ezek a katolikus oláhok ezelőtt csángók vol-
tak s ma is magyaroknak nevezik magukat — de
oláhuul.

Ez a dicő olasz missio aztán arról is gondos-
kodott, hogy az oláh mederbe terelt csángó falvak
népét magyar nevtől megfoszsa.

Es pedig úgy, hogy a magyar család-neveket
az apák keresztnevével váltották föl, s ennek követ-
keztében az előláhosodott magyaroknál az ősi család-
di nevet már igen lehet hallani. Aztán az oláh ha-
lotti szertartásokat is behozták náluik; így a halottat
a koporsóban födetlen fölviszik a temetőbe, s ha-
lottak napján kenyeret, bort, pénzt s gyergyákat visz-
nek a sírokhoz, melyek aztán mint a bálványtető

Épen ezért állítottuk már több ízben azt
is, hogy a törvényhatóság végleges szervezését
azoknak célszerű és olcsó közegekké alakítá-
sát okvetlen meg kell, hogy előzze a terüle-
tek új felosztása.

A közigazgatási bizottmányának decz. 2-án
tartott gyűlésén a domestica felett folyt ta-
nácskozások nekünk igazat adtak.

Említett gyűlésben a többség a belügy-
miniszteriumnak a domestica visszaadása tárgyá-
ban benyújtott javaslatát általánosságban sem
fogadta el.

Talán azért történt ez így, mert a mi-
niszter ur nem tartotta meg a kilenczes bizott-
mányuk a tárgyra vonatkozólag elfogadott
elveit.

Mi a huszonegyes bizottmány kinevezé-
sét soha sem tartottuk alkotmányosan correct
eljárásnak, még kevésbé tarthatjuk correct el-
járásnak, hogy azon bizottmány kilenczes al-
bizottságának felületes munkálatait kötelezőnek
tartásák akár a miniszterek, akár a képviselő
urak.

Meg vagyunk győződve róla, hogy a baj
nem ott keresendő, mintha akár a miniszterek,
akár más illetékes egyéniségek nem eléggé
respectálnák a kilenczes bizottmány munkála-
tát, hanem inkább abban, hogy már a bizott-
mány kinevezésével kiközlentünk az alkotmá-
nyos kerékvágásból s abban, hogy sokan azt
hiszik, miszerint a kilenczes bizottság műve
kötelező erővel bír és csálhatatlan. Holott az a
legkényesebb kérdések megoldását úgy kerüli,
mint macska a forró kását.

Vagy talán azért nem tetszett a bizott-
ság többségének a miniszteri javaslat, mert nem
volt elegendő statisztikai adat hozzá mellékelve.

Nem akarnók azzal valólni az igen tisz-
telt képviselő urak egyikét sem s fel sem té-
telezzük egyikről sem, hogy kerületük anyagi
állását ne ismernék.

Nem annyira statistikai adatokra van te-
hát szükség, mint a tárgynak oly utba veze-

tésére, melyen haladva ezen életbevágó kérdés
megoldható legyen.

S ha azok, a kik, mint a bizottság egyik
tisztelet tagja, Házmán Ferencz, a megyei auto-
tonomiát leélt intézménynek tartják, eilenzik
a domestica kérdésének megoldását, értjük. Azt
azonban már nehezebb érteni, ha a megyei
autonomia, sőt omnipotentia hívei akadályozzák
a kérdés megoldását.

A miniszternek kötelessége volt többszö-
ri sürgetésre, sőt az 1873. 42. t. cz. értel-
mében benyújtani a törvényjavaslatot, de kö-
telessége volt egyszersmind tekintetbe venni
azt is, ne hogy a közigazgatás terhei arányta-
lanul nyomják a különböző vidéken lakó hon-
polgárokat.

A bizottmányunk viszont kétségen kívül
kötelessége volt, hogy a mihelyt arról volt meg-
győződve, miszerint a domestikák visszaadását
még némely kérdések megoldása kell hogy
megelőzze, inkább tűrni a jelen abnormis hely-
zetet ideig óráig, mint új sebet ejteni a tör-
vényhatóságok autonomiáján az által, hogy a
helyzetet igen sok helyt elviselhetlenné tegye,
ha csak ideiglenesen is.

Most a házon a sör a labirinthusból ki-
vergődni s ott kezdeni, a hol kezdeni kellett
volna s a hol a miniszter kezdeni akarta t. i.
a törvényhatóságok szervezésén, a célszerű te-
rületi felosztáson, a közigazgatási teendők meg-
határozásán, mert akkor, de csak akkor vet-
hetnek a törvényhatóságok számot magokkal.

Akkor megszűnik azok aggodalma is, kik
most azért panaszkodnak, hogy a királyföldet a
domestica kérdésben nem érinti a miniszteri
javaslat.

Szóval intézkedjenek honatyáink úgy, hogy
ne teljesedjék sokaknak azon baljóslatuk, mi-
nek Házmán adott kifejezést a házban, hogy
t. i. a megyék autonomiája túlélt intézmény;
még inkább óvakodjunk pedig attól, hogy ma-
ga a nép unja azt meg a tulterheltes kö-
vetkeztében.

Lucullus parancsolt. Sajatságos sürges-lorgás
és élenkség rezgő át a ház élet-erét.

A janitor, az ajtóállólól a löpéczerig; az apró
konyhaéptől, bronz mozsaraik mögött a hosszúu
pisztoriusig, a finumul öltözött czukrászig, a boglyas
székfordtól a merev paedagogusig, a kutya módra
mászó clienstől a merész felszabadítottig — minde-
nik siet helyét elfoglalni. Mint a vadász-kutyák
a nem fékezett hajtás közben, úgy ugranak elő a já-
cinti-, achill-, narcis-, coicopor-, a piros szegély-
zetű fákyra, és csillámhordók, a zenészek és bica-
riusok a felolvasók, irnokok és névszólítók, a foná-
kul öltözött bohócok; mert Lucullus a házi-üred-
rájából kilépve, cliensei és alárendeltjei között a
a rózsákkal hintett ház-padlón egy gazdagon öltö-
zött gyűlevész csapat: vendégei közé siet. Az arena,
az előtér, oszlopok- és hadi-tropheumokkal inkább
el van halmozva, mint feldisztait; a porphirum, a
külső és belső kapu közti összekötő átjárát innepi
szint ölt magára.

A gyönyörűen kicsiszolt falok, fényök által
megkettőztetik a véget-érni nem akaró vonatot, mely-
nek éle csak most ért be a négyesegű átriumba. A
fényesen tündöklő s békateknők és becses fémekkel
kirakott falakat cumaei márványoszlopok csoportja
ékesíti. Ezek tartják az alakdus porticus, az itáliai
és görög művészet, s a háttérben belátást engednek
a tablinumba, és a nagy tricliniumba, a disztermek-
be. A központon levő szővék, melyek vizeiket a
padlázatba beélt melenczébé hintik, kellemes hi-
vességet terjesztenek szét, a mely az inpluviumnál
levő biforfűgőnyök által, melyek a nápsugarak hó-
ségét visszatarjták, még inkább fokozódik.

Lucullus vendégei sokszoros ölegetés, csókol-
gatás s más üdvözlő formulák között körülölgják a
házi-urát; aztán lassau-lassan a vonathoz csatlakoz-
tak, mely harsogó kúrtridádók közt vonult be az
apolló diszterembe. Valamint a kültérket úgy a
mennyezetet és oszlopokat is virágfüzerek ékesíték.
A fennső ablakok kereteibe foglalt áttetsző szin-kő-
vek varázs félhomályba vonják a tért, a mi az ér-
zelem hullámmat fokozódását impozans mérvben élén-
kíti. A legvidámabb hangulatban ujjongnak a házi-
ur példáját követő vendégek, mintán a larok számá-
ra a ső, a penatokéra a füstölő magvak a serpenyő-
be vetvők.

Ifju rabszolgák a tobzódók számára sólevet ol-
danak fel; mások azok haja közé ibolya koszorukat
illesztenek, míg mások az ujjak megnevedesítésére
gazdag ezüst-éclényekben hordják a crocus-vizet.

— A fényüzési adók története különböző
országokban A fényüzési adókat sokan hajlandók
egészen új, eddig ismeretlen, tehernek tekinteni, ér-
dekesen illusztrálja a „P. N.” mai számának egy
cikke, hogy különböző országok, különböző időben
miként használták fel a jövedelmi forrást. E cikk-
ből átrasszük a következőket:

Ausztriában 1642-ben csizmára s cipőre, 1692-
ben tekeasztal és tekepályára, 1697-ben pedig Bécs-
ben hintókra vetettek adót. — Poroszországban 1810
—14-ig fényüzési adó állott fenn férfi cselédre, négy-
kerekű kocsiira, báltas és egyéb lóra, kutyákra, és a
szolgáknak arany vagy ezüst poszmánost ruháira
(évenként 5 tallér). — Franciaországban 1791—
1807-ben adó vetetett szolgákra, lóra s összvérrre,
1862—65-ben fennállott a hintoadó, mely 1863-ban
2,900,000 frankot hozott, de 1865-ben, mikor 13½
% kezelési költséget igényelt, eltöröltették.

A Franciaországban ujabban, a háboru után
behozott fogyasztási adók közül a gyufa- s papiradót
mellőzve, a szorosab értelemben vett fényüzési adók
során fölemlítendő: a kocsi- s lóadó az 1865-ben
eltörölt törvény helyreállításával; a teke-adó minden
tekeasztaltól, a város népességéhez mérten 60, 80,
15 és 6 frankkal; egyleti adó, melyet a társalgó,
mulató körök és egyletek tagjai a tagsági díj 20
százalékával fizetnek. Tudományos, gazdasági s jó-
tékony társulatok nem esnek ezen adó alá. Tőzade-
adó, mely 1857. óta áll fenn, de 1871-ben föjemel-
tetett, és pedig fizetendő évre szóló papiroknál 50,
előmmtatóra szóló papiroknál 15 centime minden
100—100 franknyi kötés után. Ide számítható még
a személy-utijegyek és mália 10 százalékos meg-
adóztatása minden nyilvános közlekedési intézetnél.
Az itt felsorolt öt adónem, hozzáadva a gyufa- s a
papiradót, 1872-ben 86,812,000 és 1873-ban 91 m.
159,000 frankot eredményezett.

Németalföldön már 1674—80-ig volt adó vet-
ve csizmákra s cipőkre, s különben a 17-ik század
középe óta egész fényüzési adórendszer honosított
meg, mely időről-időre módosult és kifejtetett és
mely Belgiumban szintén, az elválás után is, nagy-
ban megírtatott. Első helyütt említendő a butor-

Az élelmester nagy comical pathosszal igyek-
szik a sok fejbizentés és a tetszés mormogása közt
jóváhagyott tartalmu étlapot bemutatni. A fegyve-
rek készen vannak. A főlakoma előjátéka, a gusta-
torium kezdődhetik.

A jeladásra harcokészen és bátran várakozó, s
az ellenfél szurásait pajzs- és karddal feltartóztatni
igyekvő arena-vívókhoz hasonlóan fegyverkezvél meg-
gokat a győzelem reményében a nemes vendégek,
hogy a nagy lakma-agonban a konyha-cohorsok:
tésztaatornyok, sültalmazok első rohamát kiállják.

Tíz szolga libeg, egy köröskörül hasas, lapos, vagy
hosszadad talokkal megrakott szekrény galaszerű
rakványának terbe alatt. A vendégek figyelmét az
arannyal feldisztait szekrény központja vonja ma-
gára.

Ezüst pávák arany-fácánok — élőknek lehet-
ne tartani — hintázn k, disztollak fényében a pi-
ramid-magaslaton Juno kedvenc állatai pompáznak
a konyhamester műképein, mintha az istennő, trón-
járól leszállt hatalmas védeneczei volnának. Kycinai
pettyes ángolnák táborá gözölög fel az ezüst-üveg
mesterségei folyamából, mint hajdan a nádban, itt
a puha ágyban, mely cyprusi kelkáposztával, árti-
csókával, csigával ellátva színe és izlésre nézve na-
gyon kecségető. Rákók borítják a tál gazdagon megra-
kott szeglet, s puhány k nyitják fel koporsóik szár-
nyát lüktetve és élénken, mintha Luczino sős fo-
lyójában volnának. Kanna, féső és rostkagylók, ten-
geri páma, timalykő, szökhál, béka, pisztrang és
mindenfélé vízben élőállat a sóktól a göbhallig itt
fekszik egyetemesen, szemet-szíjat csiklandóva. És
a kinek a hal nem tetszik, az nyúljan jobbra vagy
balra az ezüst tálakba, melyekben ravennai spárga,
különféle hagyma, boragó, sicilliai tök, hónapos re-
tek, ruta és bizanti finom sóval fűszerezett kakas-
tarajok, kolbászbák, becsinált kacskák és libamájakat
élvezhet kénye-kedve szerint, a melyek kivéve a csi-
ga mind saját levőkben uszálnak. A csöcsör kése
sohase nyugszik: kört képeznek a föld mindenik ég-
alja alól összegyűjtött nyalánk seigokkal telt tál-
cácsókák, s kéz, nyelv átemszzerűleg dolgozik a fu-
vola-játszók víg dallamai között. A mész és muvából
készült mulsum szüntelenül csiklandja a száját egyik-
nek csemege, másinak nyomtaték gyanánt, s az
igény szerint hovatovább mind hívesül a ködények-
ben, hogy a vendégeket feldítsa.

(Folyt. köv.)